

TERMÉKLEÍRÁS

1 A TERMÉK ELNEVEZÉSE

„Jászsági nyári szarvasgomba”

2 A TERMÉK LEÍRÁSA

A „Jászsági nyári szarvasgomba” oltalom alatt álló földrajzi jelzés a nyári szarvasgomba (*Tuber aestivum* Vittad.) földalatti gombafajnak a megjelölt földrajzi helyen összegyűjtött, friss helyi változatát jelöli.

A „Jászsági nyári szarvasgomba” alaktani jellemzői:

A termőtest mérete változatos, a forgalmazásra javasolt mérete minimum dió nagyságú, felső határa nincs. A felhasználásra javasolt termőtest minimális tömege 40 gramm.

Alakja: többnyire megközelítően szabályos gömb, a gumó alapján általában nincs bemélyedés.

A külső burok színe a feketésbarnától a feketéig terjed. A külseje durva, fekete felületi pikkelyekkel borított, melyek gyakran nagyok (3-12 mm-esek), gúla alakúak (5-7 oldalúak), kiugróak, kemények, éles peremmel, általában a tetejükön benyomottak, keresztben rovátkoltak, hosszában barázdáltak és a glebához szorosan rögzültek.

A gomba belsejében lévő hús állaga kemény, fehér-sárgásbarna erezet tarkítja. A színe az érés során eleinte fehéres, majd sárgás piszkosszürke, halvány mogyorószínű, végül telt csokoládébarna. A nagyon érett termőtest inkább sötétebb, sárgásbarnás-vöröses.

A „Jászsági nyári szarvasgomba” érzékszervi jellemzői:

Egyedi illata kellemes. Begyűjtésekor először leginkább főtt kukoricára vagy pörkölt és erjedt árpamalátára emlékeztet, amelyet a frissen kaszált fűre jellemző illat kísér. A szedési periódus alatt és a tárolás során az illat változik, de a frissen kaszált fűre jellemző jellegzetes illatot megőrzi.

Önmagában az íze leginkább finom dióra emlékeztet, intenzív ízű.

A Jászsági nyári szarvasgomba május végétől augusztus végéig terem, szemben a többi szarvasgombával, amelyek november végéig is gyűjthetők.

3 A FÖLDRAJZI TERÜLET MEGHATÁROZÁSA

A „Jászsági nyári szarvasgomba” előállítási, termő és termesztési területe a következő települések közigazgatási területe: Jászivány, Jászkisér, Jászdózsa, Jászapáti, Jászágó, Jászárokszállás, Jászfákóhalma, Jásztelek, Jászszentandrás, valamint a Jászsággal szomszédos Besenyszög és Újszász, amelyek nem alkotnak összefüggő termőterületet, mivel a Jászsági nyári szarvasgomba természetes előfordulási területét, illetve termesztésére alkalmas talajtípusú területeit foglalják magukba.

4 A FÖLDRAJZI TERÜLETRŐL VALÓ SZÁRMAZÁS IGAZOLÁSA

A „Jászsági nyári szarvasgomba” meghatározott földrajzi területről való származásának igazolása a kötelezően vezetett és évente érvényesített **gyűjtési napló** alapján történik. A gyűjtési napló az alábbi adatokat tartalmazza:

- a gyűjtő neve és lakcíme;
- a gyűjtésre feljogosító képzés elvégzését igazoló képesítési okirat száma, az okirat megszerzésének ideje, és helye;
- a gyűjtési terület erdőgazdálkodójának erdőgazdálkodói kódja;
- a gyűjtött gomba faja, mennyisége (grammban, legfeljebb 5% eltéréssel),
- a gyűjtés ideje (év, hónap, nap);
- a gyűjtés helye (községhatár pontossággal).

A gyűjtés az erdőgazdálkodó által a gyűjtési naplóval rendelkező gyűjtő részére kiállított előzetes írásbeli hozzájárulás alapján végezhető.

Mindezek alapján a származási hely egyértelműen behatárolható, dokumentálható, a kereskedő és a vásárló is ez alapján pontosan követni tudja az értékesítésénél és a vásárlásnál a származási helyet.

5 A TERMÉK ELŐÁLLÍTÁSI MÓDJA

A „Jászsági nyári szarvasgomba” a semleges vagy gyengén bázikus kémhatású, magas humusztartalmú, kötött, agyagos, változatos mészállapotú talajokat kedveli. Leginkább a kocsányos tölgy, a gyertyán-elegyes és a cser-erdőkben fordul termőre. Nem szereti az ártéri vizenyős részeket. A tisztán homok és a lösztalaj sem kedvez neki.

A „Jászsági nyári szarvasgomba” gyűjtése május 15-től december 31-ig, az erdőgazdálkodó által a gyűjtő részére kiállított előzetes írásbeli hozzájárulás alapján végezhető.

A gyűjtés során szigorúan be kell tartani az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló előírásokat. Ennek alapján **tilos**:

- az ásás, kapálás, gereblyezés;
- a növények gyökérzetének indokolatlan károsítása;
- az éretlen gomba gyűjtése;
- a szarvasgomba-fészket betemetetlenül hagyni, vagy azt nem az ott kitermelt talajjal betemetni;
- a szarvasgomba keresése és gyűjtése napnyugta és napkelte közötti időszakban;
- a meghatározott gyűjtési időn kívüli gyűjtés;
- a szarvasgomba felszedése 5 cm-nél nagyobb élszélességű eszközzel;
- a szarvasgomba keresésére kutyán kívül más állat alkalmazása.

Csak olyan ember vehet részt a gyűjtésben, aki hivatalosan szervezett képzésen vett részt, és erről képesítést szerzett. A szarvasgombát csak alkalmassági vizsgát teljesített kutyával szabad gyűjteni. Egyszerre 2 kutyánál többet nem alkalmazhat 1 gyűjtő. A gyűjtési tevékenységet össze kell hangolni a területen vadászatra jogosultakkal, illetve esetleg a területen folyó fakitermelési, szállítási, stb. munkálatokkal is.

A „Jászsági nyári szarvasgomba” csomagolatlanul kerül a kereskedőkhöz.

A „Jászsági nyári szarvasgomba” gyűjtésére vonatkozó szabályok:

- kizárólag az engedélyezett időben és módon szabad gyűjteni;
- csak a zöld dió méretűnél nagyobb, ép, érett gombát szabad begyűjteni, ha az jellegzetes, érett illatú;
- a begyűjtött gombát átmenetileg is szellős, természetes anyagból készült tároló edénybe, lehetőleg kosárba kell gyűjteni, ügyelve, hogy ne sérüljön, és más gombafajjal ne keveredjen;
- a földes, sáros, humuszos avarral szennyezett gombát még az élőhelyén, a begyűjtéskor ecsettel vagy kefével meg kell tisztítani, és tisztítottan a gyűjtőkosárba rakni;

– az azonos élőhelyről begyűjtött gombát együtt kell mérlegelni és a gyűjtési naplóba bejegyezni.

6 A TERMÉK ÉS A FÖLDRAJZI KÖRNYEZET KAPCSOLATA

A „Jászsági nyári szarvasgomba” és a földrajzi terület közötti kapcsolat a termék hírnevén és minőségi jellemzőjén alapul.

A földrajzi terület sajátosságai

A Jászság Jász-Nagykun-Szolnok megye közigazgatási területén helyezkedik el, a magyar Nagyalföld északnyugati sarka. Területe a Közép-Tisza vidékhez tartozik, a Tisza-Zagyva és a Tarna-Zagyva közén terül el. Geológiailag és botanikailag a tiszai alföldhöz tartozó természeti kistáj, amely nevét a 13. században itt megtelepedett jász népcsoportról kapta.

A Jászsági nyári szarvasgomba leginkább a tölgy, a mogyoró és a gyertyán gyökérzetén telepszik meg természetes módon, de ültetvényeken, úgynevezett Trifla-kertekben is terem. A Jászságban jellemzően tölgyekkel létrehozott Trifla-kerteket találunk.

Sajátos tulajdonságainak alakulását a természeti talaj adottságai, valamint a területre jellemző növényfajok összetétele biztosítja, segíti. A gazdag vízjárású medence jellegű kistáj nagy részén magas a talajvíz szintje, amely a fekete csernozjom talajjal együtt páratlan lehetőséget biztosít a Jászsági nyári szarvasgomba fejlődéséhez.

A Jászságban a nyári szarvasgomba megtelepedésére és szaporodására a talajtani adottságok kiemelkedően jók. A körzetnek a keleti, Tiszáig terjedő részét sztyeppesedő réti szolonyec, továbbá különböző összetételű réti és öntéstalajok borítják, amelyek semleges vagy gyengén bázikus kémhatásúak, kötöttek, agyagosak, de humuszban gazdag talajok, amelyet csernozjom talaj-paplan borít.

A termék sajátosságai

A „Jászsági nyári szarvasgomba” termőteste viszonylag szabályos alakú, tömegesen is egyenletesen növekvő. Ez köszönhető a Jászságban megtalálható kocsányos tölgyeseknek, az erdősítés előtti sztyeppéken képződött kitűnő minőségű csernozjom talajoknak, a felszínhez közeli talajvízszintnek, az éghajlatnak, valamint a más növényfajokkal kialakult együttélésnek.

Az érése során a gomba egyre teljesebbé, erőteljesebbé váló egyedi, kaszált füre és főtt kukoricára emlékeztető illatot áraszt, amelyhez a termőhelytől függően keveredhet más illat: füstös avar, mogyoró, dohány, marcipán, étcsokoládé.

További érdekes sajátosság, hogy a gomba minősége júliustól augusztus közepéig a legjobb. A „Jászsági nyári szarvasgomba” – ellentétben más hazai és külföldi nyári szarvasgombával - augusztus hónap közepére, végére gyakorlatilag leterem. Más területeken ekkor még javában gyűjthető szarvasgomba, de eltérő minőségben és illattal. A Jászsági nyári szarvasgombát ugyanakkor ebben az időszakban jellemzi a kellemes szénaillat és a piacos nagyobb termőtestméret.

A földrajzi terület és a termék minősége, hírneve közti kapcsolat

A humuszban gazdag csernozjom talaj, az itt kialakult növénytakarásoknak köszönhetően a Jászsági nyári szarvasgomba frissen kaszált füre jellemző illatát biztosító kumarinokból ezen a területen a teljes vegetációs időszakban több képződik. Az érés során ez a folyamatosan változó, mind teljesebbé és töményebbé váló illat alapvetően a térségben elterülő humuszban gazdag csernozjom paplan hatására jön létre.

A Jászságban, a mesterséges erdőtelepítéseknek köszönhetően, kiemelkedő minőségű szarvasgombát termő élőhelyek alakulnak ki, ahol a szarvasgomba védett orchidea fajokkal fordul elő együtt, amelyek szintén kedvezően befolyásolják a Jászsági nyári szarvasgomba jellegzetes illatának a kialakulását.

A jászsági szarvasgombász hagyományok ápolása érdekében Jászszentandrásen működik a 2002-ben létrehozott - az országban az első, Európában a második - szarvasgombász-múzeum. A Magyar Szarvasgombász Szövetség minden évben Jászszentandrásen tartja éves szezonnyitó rendezvényét. Jászszentandrás „a szarvasgomba fővárosa” megtisztelő címet viseli hazánkban. 2004-ben itt alakult meg a „Jászsági Hollós László Trifflász Egyesület”, amely a természetes élőhelyek védelmét, a szarvasgombagyűjtés törvényi szabályozásának segítését tűzte ki célul. Öt év óta rendezik meg az IPA (Nemzetközi Rendőrszövetség) és az önkormányzat, a Magyar Szarvasgombász Szövetség és Szent László Szarvasgomba Lovagrend közös szervezésében a szarvasgombás ételek főzőversenyét, ami egyre nagyobb népszerűségnek örvend. A főzőversenyen a szervezők 1-1 darab Jászsági nyári szarvasgombát biztosítanak a versenyzőknek.

A lakosság körében a Jászsági nyári szarvasgombával kapcsolatban használt egyéb jelzők, mint a „jászsági fekete gyémánt”, a „Jászság aranya”, a „jász trifla” mind azt jelzik, hogy a terméket igen nagy becsben tartják a térségben. Ezeket az elnevezéseket egyre gyakrabban a média is megemlíti.

7 ELLENŐRZŐ HATÓSÁGOK, SZERVEK

A „Jászsági nyári szarvasgomba” termékleírásnak való megfelelésének ellenőrzését az alábbi hatóságok végzik:

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Cím: 1024, Budapest, Keleti Károly u. 24.

Telefonszám: 06-1-336-9102

E-mail: hivatal szervezes@nebih.gov.hu

Honlap: www.nebih.gov.hu

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal

Cím: 5000 Szolnok, Kossuth Lajos u. 2.

Telefonszám: 06-56-795-764

E-mail: titkarsag@jasz.gov.hu

8 EGYEDI CÍMKÉZÉSI ELŐÍRÁSOK

- Nincsenek.

9 ELLENŐRZÉSI RENDSZER

A termék lényeges tulajdonságainak és előállítási módjának ellenőrzésére vonatkozó minimumkövetelmények és eljárások az alábbi táblázatban kerültek összefoglalásra:

lényeges tulajdonság és/vagy előállítási mód	minimumkövetelmények	az ellenőrzés módja/módszere, gyakorisága
Előfordulási és telepítési élőhelyek állapota, figyelemmel arra, hogy	Ránézésre is ép, egészséges erdő, illetve az adott területre jellemző növénytakaró. (A	Szemrevételezés az erdő rendszeres bejárásakor. Évenkénti tudományos

lényeges tulajdonság és/vagy előállítási mód	minimumkövetelmények	az ellenőrzés módja/módszere, gyakorisága
ezek nagyrészt a korábbi sztyepptalajon ültetett mesterséges erdők.	társulás nagyrészt telepített tölgyes és a hozzá kapcsolódó növények, pl.: hamvas szeder, védett orchidea fajok, stb.)	mérések, felülvizsgálatok. Indokolt esetben soron kívüli tudományos vizsgálatok.
Adatszolgáltatási kötelezettség az Országos Erdőkár Nyilvántartási Rendszerbe.	Az erdő tulajdonosa, illetve használója (bérelője) köteles jelenteni akár a természetes, akár a mesterséges eredetű kárt.	Tudomásra jutáskor, illetve jogszabályban előírt éves adatszolgáltatás.
Szaporító anyag előállítás és forgalmazás ellenőrzése (Triflakertek létesítéséhez mikorrhizált csemeték előállítása.).	Élő, egészséges, az adott faj spórájával, az adott élőhelyre jellemző gomba spórájával mikorrhizált legyen a szaporító anyag.	A szaporító anyag (mikorrhizált csemete) laboratóriumi és szemrevételezési ellenőrzése tételenként, csemetenként.
A termesztésre és gyűjtésre létrejött vállalkozás szabályos működése.	A vállalkozás a hatályos EU és magyar jogi előírásoknak megfelelően működjön.	Évente önbevallással és hatósági ellenőrzéssel az adózási kötelezettség teljesítésekor.
Gyűjtő személy alkalmassága	Csak felkészült, vizsgázott személy gyűjtheti és árusíthatja a gombát.	Megfelelés a vizsgán, eseti helyszíni ellenőrzés, a gomba átvételekor történő ellenőrzés.
Kereső kutya egészségi állapota, alkalmassága.	Megfelelően felkészített, egészséges, vizsgázott kutya.	Vizsga alkalmával, majd a telephelyen és munka közben alkalomszerűen. A beültetett chip ellenőrzése esetenként és évente az oltások alkalmával.
Szabályos gyűjtés kereskedelmi célra	Érvényes napló megléte. Gyűjtött mennyiség naplózása. Napló évenkénti leadása, megújíttatása.	Évenkénti újítás a leadáskor. Az azonos élőhelyen szedett gomba mérése, ennek eseti helyszíni ellenőrzése.
Szabályos gyűjtés saját használatra a Trifla kertben	Napi 12 dkg, vagy 3 db saját használatra	Eseti, szűrőpróba szerű hatósági ellenőrzése.
Szállítás és átmeneti tárolás	Hűvös, szellős helyen legyen, ahol közvetlen napfény nem éri, nem nyomódik, nem törődik, más termékekkel nem keveredik.	Folyamatos ellenőrzés a gyűjtéstől a felhasználásig. A szállítás alkalmankénti, szűrőpróba szerű ellenőrzése.
Tárolás	+ 5 C°-on, élelmiszer tárolásra alkalmas tiszta hűtőszekrényben, ládában vagy hűtőkocsiban 4 napig.	Alkalmi, szűrőpróba szerű hatósági ellenőrzés a nem magánszemélyeknél.
Felvásárlás, forgalomba hozatal	Csak engedéllyel lehet felvásárolni és forgalmazni.	Rendszeres hatósági ellenőrzés és társadalmi kontroll.

10 MELLÉKLETEK

